

ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย
กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดนนทบุรี

THE RELATIONSHIP BETWEEN PATH-GOAL
THEORY LEADERSHIP AND MANAGEMENT OF
ACADEMIC ADMINISTRATORS UNDER THE
JURISDICTION OF SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3, NONTHABURI
PROVINCE

ภาวิตา ฮันสกุล*

Phawita Hunsakul*

สงบ อินทรมณี**

Sangob Intaramanee**

ธีระดา ภิญโญ***

Terada Pinyo***

---

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการการศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

* Master of Education in Educational Management and Administration Leadership, Panyapiwat Institute of Management

* Email: phawita.h@gmail.com

** อาจารย์ประจำและปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการการศึกษา

** Lecturer and Ph.D., Director of Master of Education Program in Educational Management and Administration Leadership, Panyapiwat Institute of Management

** Email: sangobint@pim.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการการศึกษา

*** Associate Professor, Master of Education Program in Educational Management and Administration Leadership, Panyapiwat Institute of Management

*** Email: therada.pi@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 340 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือ ด้านสนับสนุน รองลงมา คือ ด้านมุ่งความสำเร็จ ด้านสั่งการ และด้านมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ และ 3) ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This study aims to: 1) study the level of leadership according to the path – goal theory; 2) study the level of academic management of school administrators; and 3) study the relationship between leadership according to the path – goal theory and the academic management by the teacher’s comments under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Area 3, Nonthaburi Province. The population employed is 340 teachers, under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Area 3, Nonthaburi Province. The samples of 340 were stratified by random-sampling. A check-list questionnaire is used for collecting data; and 340 of 5 Likert scale questionnaires were distributed. The statistical tools being employed consist of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The results are that: 1) the overall level of leadership according to the path – goal theory by the teacher’s comments and individual aspect are at the high level, having supportive component at the top one, followed by achievement – oriented, directive, and participative components, respectively; 2) the academic management by the teacher’s comments overall and individual aspect are at high level, having measurement and evaluation at the top one, followed by learning process development, research for education improvement, curriculum development, supervision, and technology development for education; 3) the leadership according to the path – goal theory under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Area 3, Nonthaburi Province. is positively correlated to the academic management at the statistical significance level of 0.01.

Keywords: Leadership, Path – goal Theory, Academic Management

บทนำ

โรงเรียน ถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยหล่อหลอมเยาวชนของชาติ ให้เติบโตไปเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์พร้อม ในทุกๆ ด้าน มีความรู้ความสามารถ การบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างรากฐานในการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ตัวผู้เรียน การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของโรงเรียน โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือมาตรฐานเพียงใดนั้น ย่อมถือเอาประสิทธิผลทางด้านการวิชาการเป็นเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียน (ศิริพร อินนะธา, 2558, น. 34) เพราะ การบริหารงานวิชาการถือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร การเรียน การสอน สื่อ การวัดและประเมินผล งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และการอบรมทางวิชาการ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่มุ่งจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียน ซึ่งงานวิชาการจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (วราภรณ์ เต็มราม, 2560, น. 10) ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการที่ดีไม่เพียงแต่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ของโรงเรียน หากแต่ยังเป็นตัวชี้วัดความสามารถของผู้บริหารได้อีกด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำของโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะช่วยสนับสนุนการทำงานให้ เป็นไปด้วยดี ช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนช่วย รักษาสถานภาพขององค์กรให้มีความมั่นคงและ ยังช่วยแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างส่วนต่างๆ ทำให้ บุคลากรบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ ทั้งด้านความพึงพอใจและเป้าหมายส่วนบุคคล ส่งผลให้ครูปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายด้วยความเต็มใจ (เรวดี ซ้อนเพชร, 2556, น. 21) กล่าวคือผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติ ความเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ สามารถใช้ความรู้ ความสามารถของตนในการบริหารจัดการ ตลอดจนการสร้างควมศรัทธา กระตุ้น จูงใจให้ครูในโรงเรียน ให้มีความกระตือรือร้นและทุ่มเทปฏิบัติงาน จนบรรลุผลสำเร็จขององค์กรได้ (ภารดี อนันต์นารี, 2551, น. 77-78) ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงพฤติกรรม ของผู้นำไว้อย่างหลากหลาย โดย House & Evans (1970, pp. 277-298 อ้างถึงใน สุวรรณ เทพประสิทธิ์, 2555, น. 19) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้นำ ตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายว่า เป็นพฤติกรรมผู้นำที่ ผู้บริหารจะสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในการทำงาน โดยการสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเสริมแรงให้ไร้กังวล และช่วยลดยอุปสรรคในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน แบ่งรูปแบบของพฤติกรรมผู้นำ ได้เป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสนับสนุน ด้านสั่งการ ด้านมุ่งความสำเร็จ และด้านมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นพฤติกรรมผู้นำตามสถานการณ์ที่ผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้ผลดีในบริบทที่แตกต่างกัน เหมาะกับ การทำงานในบริบทโรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประสานการทำงานกับผู้ร่วมงานและสถานการณ์ ในการทำงานที่หลากหลายใน การบริหารงานวิชาการตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ต้องเผชิญกับความท้าทายของระบบการศึกษาในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ ซึ่งเกิดจากระบบ คุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษา ตลอดจน การบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, น. 69) ได้กล่าวถึงความ ท้าทายในส่วนของการจัดการศึกษาไทยที่ยังขาดคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ คุณภาพการศึกษาและ การเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณา คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระ และผลคะแนนจากการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่า อีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบ การเรียน การสอน ที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ส่งผล ให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจาย ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล สอดคล้องกับข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560, น. 6)

ซึ่งมีเพียงวิชาภาษาไทยเท่านั้นที่คะแนนเฉลี่ยรวมเกินร้อยละ 50 ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายและความมุ่งหวังของทุกภาคส่วน ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้บทบาทสำคัญในการสนับสนุนการศึกษา ในฐานะผู้นำของโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามมาตรฐานสมรรถนะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 91) เพื่อช่วยขับเคลื่อนองค์การตลอดจนการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากแนวคิดของทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย (Path-Goal Theory) พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะต้องช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายของงาน และเป้าหมายส่วนตัว ด้วยการนำทางสู่เป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายในการได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรูปแบบพฤติกรรมที่หลากหลาย เหมาะกับผู้บริหารที่สามารถปรับให้สอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการในบริบทการทำงานของตนได้ ประกอบกับสอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เรื่องการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560, น. 25) ซึ่งภาวะผู้นำในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ในบทบาทของผู้บังคับบัญชาของครูในสถานศึกษา จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่เหมาะสมใน การทำงานและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรตัวที่ 1 คือ ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสนับสนุน ด้านสั่งการ ด้านมุ่งความสำเร็จ และด้านมีส่วนร่วม ตัวแปรตัวที่ 2 คือ การบริหารวิชาการในองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาและ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย

ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายเป็นแนวทางการศึกษาภาวะผู้นำที่มีลักษณะเด่นที่สำคัญหลายประการ หลักการของทฤษฎีนี้ให้ข้อมูลแก่ผู้นำในการเลือกใช้แบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับลักษณะของงานและประเภทของผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้แสดงถึงวิธีการที่ผู้นำจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

มองเห็นความชัดเจนในการไปสู่เป้าหมายขององค์การได้ โดยพฤติกรรมผู้นำตามทฤษฎีทางเป้าหมายตามที่ House และ Mitchell (1974, pp. 81-97) ได้กล่าวถึงทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายว่า มีองค์ประกอบที่เด่นของพฤติกรรมผู้นำ 4 ด้าน คือ

1. ผู้นำด้านสนับสนุน (Supportive Leadership) เป็นผู้นำให้การสนับสนุน มีพฤติกรรมเป็นมิตรที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทั้งยังใส่ใจในสวัสดิการความเป็นอยู่และความต้องการในฐานะความเป็นมนุษย์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำจะแสดงพฤติกรรมให้การสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชารวมทั้งให้การปฏิบัติอย่างเสมอภาคและให้ความนับถือต่อศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ผู้นำด้านสั่งการ (Directive Leadership) เป็นผู้นำที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการใช้คำสั่งเกี่ยวกับ การทำงานรวมทั้งแจ้งความคาดหวังให้ทราบ บอกถึงวิธีการทำงานตลอดจนกำหนดเวลาทำงานสำเร็จให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับทราบ ผู้นำแบบสั่งการจะกำหนดมาตรฐานของการทำงานพร้อมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ที่ชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ผู้นำด้านมุ่งความสำเร็จของงาน (Achievement - Oriented Leadership) เป็นผู้นำที่กำหนดเป้าหมายที่ท้าทายสร้างความมีมาตรฐานด้านความเป็นเลิศสูงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และแสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการตั้งความหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการแสดงความมั่นใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้สำเร็จ

4. ผู้นำด้านมีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการขอคำปรึกษาก่อนที่จะตัดสินใจรวมทั้งพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะกระตุ้นให้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจและมีการประชุมผู้ใต้บังคับบัญชาในที่ทำงานเป็นประจำ ผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมจะกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายของกลุ่มและเขียนข้อเสนอแนะต่างๆ ขึ้นในที่ทำงาน

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารสถานศึกษาประกอบด้วยงานที่หลากหลาย การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักที่จะช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษา โดยมีการบริหารงานด้านอื่นๆ เป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้การทำงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น เพราะหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาคือการส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามกรอบแนวคิดการวิจัย (สำนักการศึกษา, 2554, น. 32; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 28-29; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น. 29-30) มีดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการเพื่อจัดทำ หรือพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

2. การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน

3. การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทาง วิธีการ และเครื่องมือในการวัดประเมินผล รวมทั้งนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

4. การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้แก่ครูในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

5. การบริหารงานวิชาการด้านนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียน การสอน โดยการชี้แนะ ช่วยเหลือ และส่งคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู

6. การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผลิต/พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อเป็นนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 17 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,687 คน ขนาดตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Yamane กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 340 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) กำหนดชั้นภูมิเป็นขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง “ความล้มพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี” แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's scale) จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's scale) จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบวิถีทาง – เป้าหมายและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำทฤษฎีและแนวคิด มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปตรวจสอบและปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

4. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) พบว่ามีค่า 0.67-1.00

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ที่เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วทดลองใช้ (try-out) กับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาลัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรตัวที่ 1 คือ ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย ด้านสนับสนุน ด้านสั่งการ ด้านมุ่งความสำเร็จและด้านมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.950, 0.938, 0.935 และ 0.934 ตามลำดับ ตัวแปรตัวที่ 2 คือ การบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เท่ากับ 0.929, 0.927, 0.931, 0.939, 0.927 และ 0.929

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับตัวอย่างเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประสานงานคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะครูในโรงเรียนด้วยตนเอง โดยกำหนดวัน เวลา ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้ง ในกลุ่มที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่สมบูรณ์ แล้วจึงนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไปประเมินผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยตัวแปรเป็นเชิงคุณภาพใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนปัจจัยตัวแปรเป็นเชิงปริมาณใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ใช้ค่าสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดความหมายของความสัมพันธ์ (ซูครี วงศ์รัตน์, 2553, น.316) ดังนี้

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า	0.7	แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง
ถ้าค่า r มีค่าตั้งแต่	0.3 - 0.7	แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง
ถ้าค่า r มีค่าน้อยกว่า	0.3	แสดงว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ
ถ้าค่า r มีค่าเท่ากับ	0	แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 83.2 อายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.1 ระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 87.1 รองลงมา และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.615) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรกด้านสนับสนุน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.630) รองลงมาด้านมุ่งความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.673) และด้านสั่งการ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.687) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรีพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.610) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.607) รองลงมาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.685) และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.610) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรีพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน กับการบริหารงานวิชาการ มีค่า p-value เท่ากับ 0.00, 0.00, 0.00, 0.00 และ 0.00 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย โดยภาพรวม ด้านสนับสนุน ด้านสั่งการ ด้านมุ่งความสำเร็จ และด้านมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ค่า r เท่ากับ 0.859, 0.760, 0.809, 0.756 และ 0.744

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก ด้านสนับสนุน รองลงมาด้านมุ่งความสำเร็จ และด้านสั่งการ ตามลำดับ

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรกด้านการวัดผลและประเมินผล รองลงมาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย แบบสนับสนุน กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เท่ากับ 0.760 และ 0.713 ส่วนด้านสนับสนุน กับการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เท่ากับ 0.638, 0.659, 0.664, 0.625 และ 0.648 ตามลำดับ

3.1 ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย ด้านสั่งการ กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี ค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เท่ากับ 0.809, 0.744, 0.729 และ 0.723 ตามลำดับ ส่วนด้านสั่งการกับด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง เท่ากับ 0.682, 0.678 และ 0.652 ตามลำดับ

3.2 ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย ด้านมุ่งความสำเร็จ กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เท่ากับ 0.756 ส่วนด้านมุ่งความสำเร็จ กับการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง เท่ากับ 0.682, 0.678, 0.607, 0.613, 0.683 และ 0.651 ตามลำดับ

3.3 ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย ด้านมีส่วนร่วม กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เท่ากับ 0.744 และ 0.709 ส่วนด้านมีส่วนร่วม กับ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้าน การนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง เท่ากับ 0.664, 0.624, 0.647, 0.588 และ 0.628 ตามลำดับ

3.4 ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม ด้าน การพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มี ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เท่ากับ 0.859, 0.765, 0.793, 0.732, 0.730, 0.719 และ 0.720 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งผลของวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากข้อค้นพบว่าภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของการบริหารสถานศึกษา ตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน หากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านสนับสนุน และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการทำงานของ ครู โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของครู และมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันที่ดี เพื่อให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง ด้านความรู้ ความสามารถ การจัดการเรียนการสอน ให้ครูได้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน เป็นวิทยากรทบทวนความรู้ ในโรงเรียนเครือข่าย ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูได้เสนอผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ นำไปสู่ ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน ทำให้ครูมีแรงจูงใจและพัฒนาตนเองในการทำงานอยู่เสมอ เช่น โครงการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ โครงการพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ทั้งการจัดการเรียนการสอน และ การปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียน เป็นต้น ในขณะที่ด้าน การมีส่วนร่วมแม้ระดับการปฏิบัติจะอยู่ ในระดับมาก สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในกลยุทธ์ ข้อ 3 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และจุดเน้นของของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เรื่องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่มีอาชีพ ซึ่งผลส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มี การจัดดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ โครงการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ เพื่อให้ข้าราชการครูบรรจุใหม่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพและการจัดการเรียนการสอน ที่เหมาะสม โครงการพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน เป็นต้น สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey and Blanchard (1972 อ้างถึงใน ทิวาภรณ์ มุทะจันทร์, 2553, น. 23) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้นำแบบ มุ่งความสัมพันธ์ ซึ่งผู้นำจะรักษาความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการทำงาน ตลอดจน การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ เทพประสิทธิ์ (2555, น. 88) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำ ตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงาน วิจัยของยุพิน คงเพชรศักดิ์ (2558, น. 111) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงาน

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร อินนระธา (2558, น. 104) ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหาร งานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง โดยภาพรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. จากข้อค้นพบที่ว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานในโรงเรียน โดยลำดับแรกคือด้านการวัดผลและประเมินผล สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารได้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เหมาะกับนักเรียนและบริบทของโรงเรียนที่มีความหลากหลาย ช่วยให้ครูสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลมาใช้ใน การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เห็นได้จากการจัดการเรียนซ่อมเสริม โครงการทบทวนความรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนต่างๆ สอดคล้องกับจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ข้อที่ 1 เรื่องพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ซึ่งการบริหารงานวิชาการที่ดีจะช่วยให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ครูสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของเววดี ช้อนเพชร (2556, น. 168) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับงานบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่างานบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน คงเพชรศักดิ์ (2558, น. 107) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร อินนระธา (2558, น. 104) ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร สระทองหน (2558, น. 52) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากข้อค้นพบที่ว่าภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมต่างๆ ด้านวิชาการของโรงเรียนโดยตรง ซึ่งการบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นงานหลักที่เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ถือเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานให้สัมพันธ์กับลักษณะงานและบริบทของการทำงาน ย่อมทำให้ครูในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจ และสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ครูในสถานศึกษาได้ เช่น การสนับสนุนครูให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยจัดให้ครูอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิทยากรให้ความรู้ การเสนอผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ

ก็จะเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้ครูกระตุ้นหรือรื้อฟื้นที่จะพัฒนาตนเองในการทำงานยิ่งขึ้น ส่งผลที่ดีต่อภาพรวมขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ เทพประสิทธิ์ (2555, น. 90) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน คงเพชรศักดิ์ (2558, น. 112) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อค้นพบว่าภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรวางนโยบายที่สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานให้มากขึ้น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่างๆ ให้มากขึ้น ให้ความสำคัญและกระตุ้นให้ครูได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ โดยกระตุ้นให้ครูได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม และกล่าวชื่นชมความคิดเห็นที่ได้รับการลงมติเห็นชอบ หรือการให้รางวัลแก่ผลงานที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นของครู

2. จากข้อค้นพบว่าการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ลำดับสุดท้ายคือ ด้านการนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือในเรื่องของ การพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนการติดตามการพัฒนาผลการนิเทศการศึกษา ในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีความเป็นระบบมากขึ้น โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อช่วยพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนการติดตามการพัฒนาผลการนิเทศการศึกษาว่าเกิดผลแก่สถานศึกษาในแง่มุมใด นำไปสู่การพัฒนาการนิเทศและการทำงานของครูต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยการจัดหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนงานบริหารวิชาการของสถานศึกษา

2. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการบริหารงานให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์
- ทิวาภรณ์ มุทะจันทร์. (2553). *ความสัมพันธ์ของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญของครูในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต).
- นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
- ชลบุรี: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุพิน คงเพชรศักดิ์. (2558). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เรวดี ซ้อนเพชร. (2556). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับงานบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วราภรณ์ เต็มราม. (2560). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพังงา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ศิริพร สระทองหน. (2558). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริพร อินนะรา. (2558). *แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุวรรณ เทพประสิทธิ์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาปทุมธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานการศึกษา. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2560). *ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2560 สพม.3*. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.secondary3.go.th/main/news/3573.html>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟิค จำกัด
- House, R.J. & Mitchell, R.R. (1974). Path-Goal Theory of Leadership. *Journal of Contemporary Business*, 3, pp. 81-97.